

Ester

De heer **Ester** (ChristenUnie):

Nee, nee. Het gaat er om of je op het niveau van culturele instellingen een vorm van matching kunt bedenken, waarbij je als het ware een relatie legt tussen de subsidie die ze krijgen en hun commerciële performance. Naarmate ze beter zijn in die commerciële performance, zou je ook kunnen zeggen dat je hun subsidie wat nobeler maakt. Dat is het idee.

De heer **Van Boxtel** (D66):

Dan heb ik het toch goed begrepen. Daarmee loop je wel het risico dat instellingen die nu al ontzettend lijden onder het feit dat subsidies teruglopen of er helemaal niet meer voor in aanmerking komen, geëxcludeerd worden van giften onder de Geefwet. Dan wordt het echt wel een heel exclusieve ronde waar iedereen nog wat geld kan halen.

De heer **Ester** (ChristenUnie):

Zo moet u het absoluut niet zien. Het gaat mij meer om innovatieve denkmodellen rondom die koppeling tussen de subsidie die men krijgt en de commerciële performance. Het gaat mij om het ook langs die lijnen trachten te denken.

De heer **Van Boxtel** (D66):

Dan heb ik u dus goed begrepen dat u daarmee niet zegt dat degene die geen subsidie meer krijgt, niet meer onder de Geefwet zou kunnen vallen?

De heer **Ester** (ChristenUnie):

Ja, dat is correct.

Voorzitter. Het Belastingplan 2012 voorziet ook in de mogelijkheid tot vorming van een bestedingsreserve voor culturele instellingen en voor verenigingen en stichtingen die een sociaal belang behartigen en de winst voornamelijk realiseren via vrijwilligers. Kan de staatssecretaris nader aangeven hoe dit concreet in zijn werk gaat en welke meer precieze condities hier gelden? De memorie van toelichting geeft aan dat het anbi-begrip nader zal worden ingevuld door een opsomming van doelen die beschouwd worden als zijnde van algemeen nut. Uit de tekst blijkt dat de staatssecretaris tamelijk optimistisch is dat deze codificering ook gaat lukken. De vraag die mijn fractie heeft is of deze operationalisering inmiddels zo ver is dat invoering van de Geefwet per 1 januari aanstaande ook reëel is. Is de Belastingdienst voldoende toegerust om op zo'n korte termijn de fiscale en praktische implicaties van de Geefwet naar behoren te kunnen voorzien en uitvoeren?

De Geefwet benadrukt het belang van vrijwilligers en vrijwilligerswerk in Nederland. Mijn fractie onderschrijft dat ten volle. Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft becijferd dat bijna 50% van de Nederlanders vrijwilligerswerk verricht en daar maar liefst 4,5 uur per week aan besteedt. Eigenlijk een ongelofelijk aantal uren als je dat zo tot je neemt. Dat zijn vooral sportverenigingen en kerken c.q. kerkelijke instellingen. Dat zijn allemaal mensen die zich doorgaans om niet voor de samenleving inzetten. Vrijwilligers vormen het sociale cement van onze maatschappij en daarmee het sociaal kapitaal van Nederland. In dit licht is de fiscale agenda rond vrijwilligerswerk van de staatssecretaris wat mager. Het blijft bij een onbelaste kostenvergoeding en een aftrek van fictieve kosten in de vennootschapsbelasting. Mijn fractie wil de staatssecretaris, gezien het grote belang van vrijwilligerswerk, vragen

op het punt van fiscale tegemoetkoming van vrijwilligers ambitieuzer te zijn.

Ik ga nu over naar de innovatiemaatregelen.

De **voorzitter**:

Mijnheer Ester, hoeveel tijd denkt u nog nodig te hebben? U zit al ruim over uw twintig minuten opgegeven spreek-tijd heen.

De heer **Ester** (ChristenUnie):

Ik denk nog zo'n drie minuten nodig te hebben.

Gezien het feit dat Nederland terugloopt in internationale innovatie-rankings, is het goed dat innovatie extra fiscaal wordt gestimuleerd. Nederland moet het hebben van een goed ontwikkelde en innovatieve kenniseconomie wil het internationaal kunnen concurreren. Het moet dan wel gaan om een kenniseconomie die duurzaam is. Het Belastingplan gaat in op een drietal instrumenten in de fiscaliteit, de WBSO, de RDA en de Innovatiebox. Mijn fractie heeft behoefte aan een toelichting van de staatssecretaris wat nu de verhouding is tussen drie instrumenten.

Mijn fractie heeft ook een meer inhoudelijk punt over de in het Belastingplan neergelegde innovatieregelingen. Kan de staatssecretaris deze Kamer rapporteren over de effectiviteit van fiscale innovatie-instrumenten? Belonen deze instrumenten niet juist bedrijven die toch al van plan waren om bepaalde innovatietrajecten op te starten? We noemen dit ook wel "het mattheuseffect": de zegeningen komen terecht bij degenen die toch al rijkelijk gezegend zijn. En in het verlengde hiervan: hoe slagen we erin om weinig vernieuwende bedrijven tot onderzoek en innovatie te bewegen? Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het mkb.

Ik ga afronden. Ik heb mijn meest principiële punt voor het laatst bewaard. Ons fiscaal systeem kan een belangrijke bijdrage leveren aan de broodnodige vergroening en verduurzaming van de Nederlandse samenleving en economie. Het voornemen van de staatssecretaris om allerlei belastingen op leidingwater, op grondwater, op afvalstoffen, verpakkingen et cetera te laten vervallen, laat zich daarmee moeielijk rijmen. Het gaat bovendien om belastingen die relatief eenvoudig te innen zijn. Ze worden als kleine belastingen geduid, maar alles bij elkaar opgeteld gaat het wel om een bedrag van structureel 650 mln. De afschaffing wordt door het Belastingplan gelegitimeerd als het terugdringen van – ik citeer – "het instrumentalisme van de belastingheffing". Dat moge juist zijn, maar tegelijkertijd denken wij dat dit een heel verkeerd signaal is naar samenleving en bedrijfsleven, namelijk dat dit kabinet duurzaamheid niet echt serieus neemt. Het kabinet is bepaald niet voortvarend in de afbouw van fiscale voordelen voor het gebruik van eindige fossiele brandstoffen en in de afbouw van de heffingskorting voor groene en maatschappelijke beleggingen. Ik wil de staatssecretaris dan ook vragen wat zijn ambities nu eigenlijk zijn rond een fiscale agenda, die vergroening en verduurzaming van ons productiesysteem en consumptiepatroon serieus neemt en welke maatregelen hij daarbij voor ogen heeft. Mijn fractie ziet uit naar de antwoorden.

De **voorzitter**:

Het woord is aan de heer Bröcker, die zijn maidenspeech zal houden.

De heer **Bröcker** (VVD):

Voorzitter, Het is mij een genoegen om hier vanavond namens mijn fractie het woord te mogen voeren over een stevig pakket fiscale wetgeving. Ik kijk uit naar een goed debat met de collega-woordvoerders in dit huis – waarschijnlijk zal dat morgen moeten plaatsvinden vanwege mijn maidenspeech – en naar een goede samenwerking met de staatssecretaris en dit kabinet in de komende vier jaar!

Wij staan aan het begin van een periode. Misschien is het goed om even te reflecteren op een aantal voor mijn fractie belangrijke elementen bij de beoordeling van de fiscale wetgeving, en deze met de Kamer te delen. Allereerst iets over het wetgevingsproces. Mijn fractie deelt de zorg, ook door andere fracties geuit, over het grote pakket maatregelen dat in heel korte tijd door de Eerste Kamer moet worden beoordeeld en behandeld. We beseffen dat de staatssecretaris en zijn ministerie met een planning zitten en met problemen rond de capaciteitsinzet door het jaar heen, maar wij willen toch graag dat de staatssecretaris nu echt werk gaat maken van een betere spreiding van de fiscale wetgeving over het gehele jaar. Dit creëert meer ruimte voor reflectie, doet recht aan de rol van deze Kamer en leidt op termijn ook tot betere wetgeving. Ik zie de reactie van de staatssecretaris graag tegemoet. Dat gezegd hebbende, we kunnen het onszelf aanrekenen dat we in dit huis geen gedachtewisseling hebben gehad met de staatssecretaris over zijn in het voorjaar gepresenteerde fiscale agenda!

Ik wil een ander fundamenteel punt benoemen waarvoor in deze Kamer vaker aandacht is gevraagd: de verzamelmwetgeving. Ieder jaar wordt een groot pakket fiscale maatregelen aangeboden in een verzamelwet, die we "het Belastingplan" noemen. Op zich onderschrijf ik het argument dat de budgettaire samenhang de bundeling van fiscale voorstellen in een wet noodzakelijk maakt. De Raad van State heeft er in zijn commentaar op dit Belastingplan echter op gewezen dat de complexiteit en omvang van het Belastingplan, zeker waar het de maatregelen in de sfeer van de vennootschapsbelasting betreft, een afzonderlijk wetsvoorstel zouden rechtvaardigen. Mijn fractie is het daarmee eens. Wij zijn de staatssecretaris uiteraard erkentelijk voor het feit dat hij onder meer de Geefwet in een apart wetsvoorstel heeft aangeboden voor parlementaire behandeling. Wij vernemen evenwel graag van de staatssecretaris waarom dit niet is gedaan voor de ingrijpende maatregelen in de vennootschapsbelasting.

Ten tweede wil ook ik graag aandacht vragen voor eenvoud. Wetten moeten begrijpelijk zijn voor burgers en bedrijven, en dat geldt uiteraard ook voor belastingwetten. Daar hoort een eenvoudig en solide belastingstelsel bij. In dit Belastingplan zijn zeven kleine belastingen afgeschaft. Volgens mijn fractie zijn dat goede stappen om het belastingstelsel eenvoudiger te maken. In de inkomstenbelasting zijn de omzetting van de spaarloon- en de levensloopregeling in een vitaliteitsspaarregeling en de omzetting van de arbeidskorting voor ouderen en de doorwerkbonus in een werkbonus, goede voorbeelden van vereenvoudiging. Aan de andere kant is de voorgestelde objectvrijstelling in de vennootschapsbelasting een buitengewoon complexe regeling geworden, mede om de regeling EU-proof te maken; we hoeven hiervoor slechts te kijken naar de nadere memorie van antwoord op de vragen van collega Essers. Dat is jammer.

De overheid moet betrouwbaar zijn, een derde belangrijk punt waar mijn fractie aan hecht. Een betrouwbare overheid zorgt voor bestendige wetgeving. Het is goed dat de voorgestelde maatregel om de renteaftrek te beperken bij overnames geen terugwerkende kracht heeft; dat past namelijk niet bij een betrouwbare overheid. Bij een aantal voorgestelde maatregelen, zoals de multiplier voor giften in de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting, is – heel goed! – een horizonbepaling toegevoegd. Op die manier weten burgers en bedrijven vooraf waar ze aan toe zijn.

Mijn fractie zal in deze Kamerperiode bij fiscale wetgeving inzetten op kwaliteit van het wetgevingsproces, een actieve dialoog met de staatssecretaris aan de hand van de fiscale agenda, eenvoud en uitvoerbaarheid van fiscale wetgeving gekoppeld aan betrouwbaarheid en bestendigheid van fiscaal beleid. Dat is een hele mond vol.

Ik wil nu meer concreet ingaan op een aantal wetsvoorstellen die we hier vanavond en morgen behandelen. Allereerst mijn complimenten aan de staatssecretaris en dank voor de buitengewoon efficiënte ondersteuning van zijn ambtenaren van de financiële commissie, ook bij de beantwoording van de vele vragen die in heel korte tijd zijn gesteld. Het overleg dat de staatssecretaris heeft gevoerd met het veld, waaronder de samenwerkende brancheorganisaties filantropie, draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit van de voorstellen. De VVD-fractie steunt het pakket aan belastingwetten en de daaraan ten grondslag liggende speerpunten die de staatssecretaris in zijn fiscale agenda heeft geformuleerd. Zoals ik al zei, het eenvoudiger maken van het belastingstelsel, onder meer door het afschaffen van zeven kleine belastingen, kan rekenen op de steun van de VVD. Dat dit belastingpakket met maatregelen, zoals die zijn getroffen in de autobelastingen, solide belastingopbrengsten wil genereren, is in tijde van economische neergang verstandig. Vanzelfsprekend steunt de VVD de maatregelen die frauderende belastingplichtigen steviger aanpakken. Met de Geefwet wordt de culturele sector gestimuleerd om ondernemend te zijn. Het is jammer dat de multiplier in de inkomstenbelasting is teruggebracht naar 125%. Wel moet ik zeggen dat het allemaal buitengewoon complex is geworden. Ik sluit mij bij dezen aan bij de vele vragen omtrent de uitvoering van de Geefwet die vanavond zijn gesteld, zoals de vragen van de heer Essers over de penningmeester. Desondanks vindt mijn fractie dat de sector goede handvatten heeft om hiervan een succes te maken. Wij zullen dit in dit huis evalueren in 2014.

De heer Reuten van de SP kaartte het volgende punt al aan. Ook de VVD-fractie is voorstander van het beperken van instrumentalisme in het belastingstelsel. Laat ik een voorbeeld nemen: de belasting op auto's, die in de uitwerking van de autobrief wordt aangepakt. Dit betreft een mooi voorbeeld van een al te verre doorgroei in het fiscaal instrumentalisme. Als ik bij een dealer een milieuvriendelijke auto koop, hoef ik daar op dit moment geen bpm over te betalen. Als ik vervolgens met diezelfde milieuvriendelijke auto gebruik ga maken van de weg, hoef ik daar geen motorrijtuigenbelasting over te betalen. Als de milieuvriendelijke auto mij ter beschikking is gesteld door mijn werkgever, dan betaal ik minder bijtelling over een lagere catalogusprijs dan gebruikelijk. Dat is dus een driedubbel belastingvoordeel voor milieuvriendelijke auto's. Mijn fractie zet daar vraagtekens bij.

De doelstelling is op zichzelf prima. Het is prima om innovatie bij autofabrikanten te stimuleren en op die manier

bij te dragen aan reductie van de CO₂-uitstoot. De vraag is echter of prikkels in de sfeer van belastingen daartoe het meest geëigende instrument zijn. Belastingen zijn primair bedoeld om de overheidsuitgaven te financieren. Het aandeel auto's met een lagere CO₂-uitstoot in de totale verkoop is de afgelopen jaren buitengewoon sterk toegenomen met grote consequenties voor de soliditeit van de belastingopbrengst via de bpm en de motorrijtuigenbelasting. Het is daarom goed dat de staatssecretaris dit punt in de uitwerking van de autobrief heeft aangescherpt en bijgestuurd. Wij steunen hem daar dan ook in. De motorrijtuigenbelasting is gebaseerd op het profijtbeginsel. Wie gebruikmaakt van de weg, betaalt daar wegenbelasting voor. Ook milieuvriendelijke auto's maken gebruik van de weg, dus ook zij zouden niet integraal moeten worden vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting.

Als een werknemer privé gebruikmaakt van een leaseauto van de zaak, die hem door zijn werkgever ter beschikking is gesteld, ontvangt hij in principe gewoon loon in natura. Het uitgangspunt is dat over dit loon loonbelasting en inkomstenbelasting wordt betaald. Het zou dan ook onrechtvaardig zijn wanneer een werknemer die een zeer zuinige auto rijdt, in het geheel geen bijtelling voor de inkomstenbelasting zou krijgen bij zijn inkomen. Ook deze werknemer ontvangt immers loon in natura. De VVD-fractie steunt dan ook het voorstel om leaserijders die de meest zuinige auto's leasen, op termijn weer een bijtelling bij hun loon te laten krijgen. De VVD-fractie vindt dat de auto geen melkkoe mag zijn, maar evenmin vindt zij dat milieudoelstellingen in de autobelastingen een dominante rol mogen spelen.

Voorzitter. Belastingen worden uiteraard regelmatig gebruikt als instrument. Het zou goed zijn als in de komende periode kritisch wordt gekeken naar het gebruik van instrumentalisme in de inkomstenbelasting en de omzetbelasting. Voor veel groepen in de samenleving bestaat een specifieke aftrekpost of vrijstelling in de inkomstenbelasting. Er zijn wel 34 grondslagversmallers in de niet-winstfeer in de inkomstenbelasting. Ook voor ondernemers bestaan er 29 aftrekposten, vervroegde afschrijvingsmogelijkheden en vrijstellingen. De VVD pleit er dan ook voor om deze grondslagversmallers de komende tijd kritisch tegen het licht te houden en verder te gaan met de in de fiscale agenda aangekondigde verkenning naar een wat meer integrale winstbox in de inkomstenbelasting, want voor het gebruik van dit soort fiscale instrumenten moet steeds een goede reden kunnen worden gegeven. Door het verbreden van de belastinggrondslag – en daar verschilt mijn fractie hoogstwaarschijnlijk van mening over met de partij van de heer Reuten – kunnen bovendien de belastingtarieven worden verlaagd. Dat is in het belang van alle belastingbetalers.

De btw is ook een belasting waarin het fiscale instrumentalisme zich manifesteert. Allerlei goederen en diensten vallen onder het lage btw-tarief. Dat is genoegzaam bekend. Die keuzes zijn vaak gebaseerd op keuzes die ooit opportuun werden geacht. Zo is het lage tarief bijvoorbeeld van toepassing op een knipbeurt bij de kapper. Caviavoer is belast tegen het hoge tarief en konijnenvoer tegen het lage tarief. Ik heb even proberen te bedenken hoe dat in godsnaam mogelijk is, maar een cavia zit niet in de voedselketen en een konijn mogelijk wel. Vandaar dat konijnenvoer in aanmerking komt voor het 6%-tarief, ongeacht hoe dat beest eventueel wordt geslacht.

Voor het toepassen van dit lage tarief is de rechtvaardiging vaak dun. Het tijdelijk verlagen van de btw-tarieven

op specifieke diensten kan bovendien zorgen voor toename van de administratieve lasten bij bepaalde bedrijven en het doet ook nog eens een extra beroep op de controlecapaciteit van de Belastingdienst. Door andere fracties is er ook al op gewezen dat er in internationaal verband consensus bestaat over het beperkt toepassen van het lage tarief en de wenselijkheid om te komen tot meer uniformering van het hoge en lage tarief.

De Europese Commissie heeft vorige week nog aangekondigd dat het 40 jaar oude btw-stelsel aan vernieuwing toe is. Bovendien zou door een verschuiving van de belastingdruk van de directe belastingen naar de indirecte belastingen, de belastingen op onder meer arbeid kunnen worden verlaagd als de belastingdruk op consumptie wordt vergroot. De studiegroep Belastingstelsel heeft in 2010 aanbevolen, de btw te uniformeren om deze belasting neutraler te maken. Laat ik het maar luid en duidelijk zeggen: uiteraard zijn er politieke afwegingen te maken met betrekking tot eerste levensbehoeften, koopkracht en grenseffecten! De VVD-fractie bepleit echter dat we deze discussie niet uit de weg gaan en de komende periode proberen om concrete stappen te zetten naar uniformere tarieven. De VVD hoort graag van de staatssecretaris wat zijn plannen zijn voor de komende periode. Hoe gaat de verkenning naar een winstbox verlopen? Welke plannen heeft de staatssecretaris met de btw in de komende tijd?

Voorzitter. Dan kom ik nu op de vennootschapsbelasting. Een omvangrijk en complex pakket aan maatregelen is daarbij voorgesteld, een pakket dat wat mijn fractie betreft beter in een apart wetsvoorstel aangeboden had kunnen worden. Daarover heb ik al enkele opmerkingen gemaakt.

In de vennootschapsbelasting is een zogenaamde objectvrijstelling voorgesteld. Na een periode van enkele decennia waarin buitenlandse verliezen van een vaste inrichting van een in Nederland gevestigde vennootschap ten laste van de Nederlandse winst konden komen – Nederland belaste immers over de wereldwinst – en op een later moment moesten worden ingehaald, is er nu een integrale objectvrijstelling geïntroduceerd voor zogenaamde vaste inrichtingen. Daarbij blijven zowel de verliezen als de winsten in principe buiten beschouwing. "In principe", want hieraan kleven nogal wat technische aspecten.

Voor een vereenvoudiging zijn in het Belastingplan belangrijke stappen gezet, maar de objectvrijstelling is een behoorlijk ingewikkelde en misschien zelfs wel onnodig ingewikkelde regeling geworden. Er is uiteraard een tijdsvoordeel voor de schatkist. In de beantwoording schat de staatssecretaris het in op 250 mln. per jaar, maar de definitieve verliezen die in het buitenland worden geleden, kunnen later altijd nog ten laste van de Nederlandse winst worden gebracht.

De VVD-fractie is blij met de aanpassing van het initiele voorstel voor renteaftrekbeperkingen voor overnameholdings. De aangepaste maatregel sluit beter aan bij het doel van de regeling: het bestrijden van excessieve aftrek van rente bij overnames. De voorliggende regeling beperkt de aftrek van rente bij de overnemende vennootschap alleen voor zover de overnameschuld te hoog is in verhouding tot de koopprijs van de doelvennootschap. Het is goed dat deze transactiegebonden regeling geen terugwerkende kracht heeft. Dat zou de gerechtvaardigde verwachtingen die partijen in een bestaande situatie hebben, schaden. Met terugwerkende kracht moet zeer terughoudend worden omgegaan en als het moet worden toe-

gepast, dan moet daar steeds een goede rechtvaardiging voor zijn.

De voorgestelde maatregel die renteaftrek bij overnames beperkt, is de zoveelste renteaftrekbeperking in de vennootschapsbelasting. In de rechtspraak zijn in het verleden leerstukken ontwikkeld die de aftrek van rente beperken en een onderscheid maken tussen eigen en vreemd vermogen. Ook de wetgever is de laatste jaren bezig om actief de Nederlandse vennootschapsbelasting-grondslag te beschermen door renteaftrekbeperkingen te introduceren. Er is een antiwinstdrainagebepaling, die onder meer aftrek van rente beperkt als eigen vermogen wordt getransformeerd in vreemd vermogen. Deze maatregel is geïntroduceerd in 1996 en vervolgens in 2007 en 2008 aangepast. Nadat op 18 september 2003 het arrest in de zaak Bosal was gewezen door het Europese Hof, werd rente ter zake van buitenlandse deelnemingen aftrekbaar. Om die renteaftrek te beperken is één dag na deze uitspraak door het kabinet een zogenaamde "thincap-maatregel" geïntroduceerd. Deze maatregel beperkt de aftrek van rente als er een ongezonde verhouding is tussen eigen en vreemd vermogen. Het zogenaamde Bosal-gat is destijds dus al door deze maatregel in belangrijke mate beperkt. Ik ben zeer geïnteresseerd in de antwoorden van de staatssecretaris op de vragen van de heer Ester over de potentiële omvang van het Bosal-gat. Daarover bestaat namelijk niet al te veel duidelijkheid.

Nu is in dit Belastingplan een renteaftrekbeperking ingevoerd voor overnameholdings, terwijl een vergelijkbare maatregel in 2007 is aangepast en afgeschaft. Toch is na de invoering van deze renteaftrekbeperking in dit Belastingplan – ik bedoel daarmee de renteaftrekbeperking bij overnameholdings – de volgende renteaftrekbeperking, die de aftrek van de deelnemingsrente verder moet beperken, alweer aangekondigd. Deze maatregelen vormen naar de mening van mijn fractie een lappendeken om erosie van de Nederlandse belastinggrondslag te voorkomen. Het introduceren, afschaffen en weer wijzigen en aanpassen van rentemaatregelen zorgt voor onrust en onzekerheid bij bedrijven en investeerders en dat is niet goed voor het vestigings- en investeringsklimaat van Nederland. De leden van de VVD-fractie pleiten voor een meer fundamentele benadering van de aftrek van rente in de vennootschapsbelasting. Een benadering waarbij de Nederlandse grondslag niet onbeperkt kan worden uitgehold, waarmee zowel gevestigde bedrijven als potentiële investeerders kunnen leven en vooral een maatregel die op langere termijn houdbaar is. Dat zorgt voor rust, stabiliteit en duidelijkheid. Dat is wat de VVD-fractie betreft een betere oplossing dan een woud aan maatwerk-bepalingen. Zij roept de regering dan ook op om de renteaftrekbeperkingen in de breedte te heroverwegen en op korte termijn rust en duidelijkheid te creëren. Daarbij zou ook de onevenwichtige behandeling van eigen en vreemd vermogen – ik dacht dat de heer Essers daarnaar ook verwees – in acht moeten worden genomen. De Studiecommissie belastingstelsel heeft daartoe in 2010 al enkele lijnen geschetst. De prikkel om te financieren met vreemd vermogen kan worden weggenomen door een aftrek op eigen vermogen toe te staan, zodat alleen overwinst belast wordt. Mijn fractie onderkent de complexiteit van dit dossier, maar kijkt uit naar een reactie van de staatssecretaris.

Ik wijd graag nog enkele woorden aan innovatie en fiscaliteit. In dit Belastingplan is de research & development aftrek – mijn complimenten aan de heer Reuter voor zijn

voortreffelijke Engelse dictie – voorgesteld. Een aftrek voor R&D-kosten en -uitgaven, niet zijnde loonkosten. Dit is eigenlijk geen fiscale maatregel, maar een gebudgetteerde faciliteit, die wordt uitgevoerd door Agentschap NL. De manier waarop deze maatregel in het Belastingplan is gekomen, met een vrij late nota van wijziging, is wat slordig. Bovendien worden grondslag en percentage van de aftrek bepaald in gedelegeerde regelgeving waarvan de Tweede Kamer alleen een ruwe schets heeft kunnen zien. Deze manier van wetgeven is wat de VVD-fractie betreft onwenselijk. De staatssecretaris heeft dit ook min of meer erkend; daarvoor is hij te prijzen.

Na de inwerkingtreding van dit Belastingplan zijn er drie maatregelen op het gebied van innovatie. Naast de RDA zijn dat de WBSO, de gebudgetteerde afdrachtvermindering in de loonbelasting voor loonkosten die zien op speur- en ontwikkelingswerk en de innovatiebox die winsten die voortvloeien uit technische research and development beperkt tegen laag tarief belast. Dit is toch wel een beetje een cumulatie van maatregelen gericht op innovatie waar qua samenhang best een zekere logica zit. De belastinguitgaven voor innovatie lopen daarmee op van 1,5 mld. in 2011 tot bijna 2 mld. vanaf 2014. De WBSO en de RDA zijn gebudgetteerd, en dat is een goede zaak, maar de innovatiebox is geen gebudgetteerde, maar een puur fiscale faciliteit. Kan de staatssecretaris inzicht geven in de budgettaire consequenties van die faciliteit op de wat langere termijn?

Ik noem die wat langere termijn omdat de innovatiebox een voorbeeld is van een fiscale faciliteit die in 2010 is ingevoerd en potentieel een behoorlijk beslag kan leggen op de belastingopbrengsten in de vennootschapsbelasting. De innovatiebox, op zich een uitstekende maatregel, zorgt ervoor dat het voor bedrijven aantrekkelijk is om investeringen te plegen in onderzoek- en ontwikkelingswerkzaamheden of om zich in Nederland daartoe te vestigen. Nederlandse en buitenlandse bedrijven verplaatsen hun R&D-activiteiten vaak naar Nederland vanwege onder andere de aantrekkelijkheid van de innovatiebox. Daarbij is vaak sprake van aanloopverliezen; winsten uit deze investeringen worden vaak pas zichtbaar en belastbaar op langere termijn. Bedrijven gaan er dan ook terecht van uit dat te zijner tijd de winst in dezelfde innovatiebox valt.

Bovendien zijn er vaak met de fiscus langetermijnafspraken gemaakt. Als bij een doorslaand succes de regeling wordt aangepast, doet dat de betrouwbaarheid van de overheid geen goed. Bovendien wordt er in Nederland in de innovatiebox meerwaarde opgebouwd. Ik doel daarbij op de investeringen van R&D-activiteiten die leiden tot een toename van de waarde in immateriële activa, zoals octrooien. Bedrijven moeten uiteindelijk over deze stille reserves, bij verkoop of bij vertrek, ooit, uit Nederland afrekenen. Daarom is het van belang bij dit soort regelingen dat een bestendig en duurzaam beleid wordt gevoerd. De repercussie voor Nederland als een goede vestigingsplaats zal bij het voeren van een onbestendig beleid zeer schadelijk zijn.

De beeldvorming is dat grote bedrijven het meest profiteren van deze maatregelen in de sfeer van innovatie, meer dan het mkb. Uit een CPB-publicatie blijkt echter dat het mkb voor iedere euro die besteed wordt aan research and development ongeveer € 0,47 subsidie krijgt, terwijl het grootbedrijf voor dezelfde euro slechts € 0,10 subsidie ontvangt. Het Innovatieplatform pleitte er in 2010 voor om door een betere benutting van fiscale maatregelen R&D-vestigingen van grotere bedrijven ook naar Nederland te

halen. Het aantrekken van 100 internationale bedrijven zorgt volgens het Innovatieplatform voor een BNP-stijging van 6 mld. en een werkgelegenheidsgroei van 50.000 banen.

Het zou goed zijn om bij de evaluatie van de WBSO in het voorjaar van 2012 ook breder te kijken naar de effectiviteit van de overige fiscale maatregelen op het terrein van innovatie en naar de verdeling tussen het mkb en het grootbedrijf. Wat de VVD-fractie betreft, moet rekening worden gehouden met de uitkomsten van deze evaluatie – ik neem aan dat op dat moment nog niet alles integraal bekend is – maar er toch met deze exercitie rekening wordt gehouden alvorens de aangekondigde RDA+-aftrek in te voeren. Deze RDA+ bestaat uit een extra aftrekpost in de vennootschapsbelasting voor de bijdrage van bedrijven aan privaatspublieke topinstituten. Deze instituten kunnen ook op andere wijze dan via een fiscale faciliteit worden gefinancierd.

Daarnaast richten de huidige maatregelen zich met name op technische innovatie. De innovatiebox staat immers zeer beperkt open voor andere dan technische innovatie. Innovatie is breder dan alleen technische innovatie; ook in bijvoorbeeld de dienstensector wordt geïnvesteerd. Het lijkt soms logisch om te bepleiten dat de reikwijdte van de innovatiebox verbreed wordt. Mijn fractie is daar voorshands geen voorstander van. De VVD-fractie pleit niet voor meer versmallers van de grondslag in de vennootschapsbelasting maar eerder voor bredere generieke maatregelen, zoals een tariefsverlaging of, zoals ik al eerder heb gezegd, een meer gelijke behandeling van eigen en vreemd vermogen in de vennootschapsbelasting. Hoe kijkt de staatssecretaris hier tegenaan?

De VVD-fractie heeft in het veld de laatste weken de zorg vernomen van zorgwoningbouwcorporaties. Het is voor nieuw, jong Kamerlid boeiend om te ervaren hoe je vanuit het veld bestookt wordt met allerlei nuttige informatie. Zorgwoningbouwcorporaties worden vanaf volgend jaar belastingplichtig, hetgeen mogelijk consequenties heeft voor de investeringen in huisvesting voor ouderen. Natuurlijk moet er wat de VVD-fractie betreft sprake zijn van een gelijk speelveld voor alle marktpartijen. Daar past een vrijstelling van de vennootschapsbelasting voor een specifieke groep niet bij, als die concurrentievervalsing werkt. De staatssecretaris heeft vorig jaar de vrijstelling voor één jaar gehandhaafd, mede in afwachting van een nota met betrekking tot de belastingplicht van overheidsbedrijven. Die nota heeft de Kamer nog niet bereikt. Tegelijkertijd vindt er een discussie plaats over het scheiden van wonen en zorg. Graag zie ik met andere fracties de reactie van de staatssecretaris op dit punt tegemoet.

Ik wil tot slot graag nog een aantal woorden wijden aan het onderwerp fiscaliteit en het vestigingsklimaat, dat ook door mevrouw De Boer van de GroenLinks-fractie is aangedragen. Stabiliteit en zekerheid rond het belastingklimaat worden door concernhoofdkantoren in Nederland als een belangrijke locatiefactor gezien. Naast de belastingen zijn de beschikbaarheid van talent, de infrastructuur, de stabiele sociale omgeving, het leefklimaat en de internationale openheid belangrijke factoren. Toegang tot de markt van de EU is belangrijk, maar niet langer een onderscheidende factor ten opzichte van andere EU-landen. Ik verwijs in dit verband naar het rapport van het Topteam Hoofdkantoren voor het bredere economische belang van hoofdkantoren in de Nederlandse economie. Nederland concurreert als klein land met een open economie in toenemende mate met andere landen in Europa die streven

naar een aantrekkelijk vestigingsklimaat, vooral voor bedrijven van buiten de EU die zich in Europa willen vestigen. Een goed voorbeeld is het Verenigd Koninkrijk, dat heeft aangekondigd het meest aantrekkelijke fiscale vestigingsklimaat van de G20 te willen hebben. Het heeft een competitief pakket aan maatregelen aangekondigd, waaronder een verlaging van de algemene tarieven in de vennootschapsbelasting en een verlaging van de belastingdruk op passieve buitenlandse inkomsten.

Nederland onderscheidt zich in Europa niet meer met het uitgebreide belastingverdragenennetwerk dat het van oudsher heeft gehad. Ook de hoogte van de vennootschapsbelasting is uiteindelijk niet meer dan een minimumvoorwaarde om te kunnen concurreren. Op fiscaal gebied zal Nederland zich moeten onderscheiden door stabiel en bestendig fiscaal beleid, een onderwerp dat wij in het kader van dit Belastingplan bespreken, maar dat waarschijnlijk ook aan de orde zal komen als deze Kamer in het voorjaar het verdragsbeleid van Nederland zal bespreken.

Ik kom tot een afronding. De belastingwetten die wij vandaag en morgen bespreken, kunnen op de steun van de VVD-fractie rekenen. Vasthouden aan het huidige ambitieniveau en bestendige fiscale wetgeving in tijden van economisch zwaar weer zijn uitdagingen voor de komende jaren. De leden van de VVD-fractie kijken er dan ook naar uit om in de komende periode met de staatssecretaris verder van gedachten te wisselen over de lijnen die zijn uitgezet in de fiscale agenda.

De voorzitter:

Mijnheer Bröcker, ik dank u wel. Alle begin is moeilijk, zeg ik altijd maar, want de stopwatch van uw echtgenote bij de trial liep iets langzamer dan de mijne. Het waren 30 in plaats van 25 minuten, maar dat doet er niet toe. U hebt uw maidenspeech gehouden. Mijn gelukwensen daarmee.

Het fiscaal beleid dat onderwerp is van het debat dat wij vanavond en morgen voeren, is voor u vertrouwd terrein. Van 1981 tot 2009 – maar liefst 28 jaar – was u als partner verbonden aan de internationale accounting- en adviesfirma PricewaterhouseCoopers, sinds de rebranding kortweg PwC genoemd. Tijdens deze periode raakte u vertrouwd met alle aspecten van de nationale en internationale fiscaliteit. Van 1998 tot 2002 was u als voorzitter van de raad van bestuur van PwC Nederland verantwoordelijk voor het totale adviesterrein van de firma. In deze functie overzag u het ondernemingsklimaat in ons land in samenhang met het nationale en Europese beleid.

In 2002 werd u benoemd tot global managing partner van PwC. Als lid van het driemanschap dat sturing gaf aan de wereldwijde activiteiten van de accounting- en adviesfirma, was u verantwoordelijk voor de activiteiten van PwC in Azië. In deze topfunctie maakte u te midden van het internationale bedrijfsleven een boeiende periode mee van vervlechting van mondiale markten en de vormgeving van internationale regelgeving en internationaal toezicht.

Twee jaar geleden verliet u de maatschap PwC. Zoals sommigen misschien weten, hanteert men bij PwC andere pensioenleeftijden; misschien is dit nog eens een onderwerp van discussie in de toekomst. U besloot toen uw ruime expertise in te zetten voor de publieke zaak. Sinds 2010 doet u dit als lid van de Monitoringcommissie Code Banken, ingesteld door de minister van Financiën en de Nederlandse Vereniging van Banken. Verder bent u voor-

zitter van de raad van commissarissen van de voetbalorganisatie Sparta Rotterdam BV. Daarvan hebben wij er meer in deze zaal; kennelijk is betaald voetbal en het lidmaatschap van de Eerste Kamer een goede combinatie, zolang het goed gaat. Voorts bent u bestuurslid van diverse culturele organisaties, waaronder het Mauritshuis en het Holland Festival. Daarnaast bent u sinds 2001 lid van de Raad van Toezicht van "Child Helpline International", een ngo die wereldwijd bouwt aan structuren voor de opvang van kinderen die door een ramp werden getroffen.

Uw aantreden als lid van de Eerste Kamer is tevens uw eerste stap in de actieve politiek. Van de VVD bent u lid sinds het einde van uw bruisende studententijd in Rotterdam, zo hebben wij uit betrouwbare bron vernomen. Als onafhankelijk adviseur moest u afstand houden tot de politiek. Thans kunt u uw visie, gespecialiseerde kennis en brede maatschappelijke ervaring volop inzetten voor het algemeen belang. Ook deze Kamer heeft daar voordeel van, zoals reeds gebleken is in de vaste commissies voor Financiën, Economische Zaken, BDO en VWS, waarvan u lid bent. Wij allen wensen u een vruchtbare en zeer plezierige tijd toe als volksvertegenwoordiger in de Eerste Kamer.

(geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

Ik schors de vergadering voor een ogenblik, zodat de leden de heer Bröcker kunnen feliciteren met zijn maiden-speech.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De heer Van Boxtel (D66):

Voorzitter. Ik wil de heer Bröcker ook vanaf deze plek graag complimenteren met zijn maidenspeech. Hij heeft zich vanavond historisch in de boeken gewerkt, want ik denk dat wij ons voortaan in de btw-discussie in Nederland moeten afvragen of wij onder het cavia- of het konijn-tarief vallen. Hij heeft vanavond wel een punt gescoord.

Ook ik wil graag, net als de voorgaande sprekers, de staatssecretaris, maar ook zijn ambtenaren, danken voor de goede en tijdige informatie en briefing. Het is al door verschillenden gezegd: wij hebben in het Belastingplan heel veel in één jas gehesen. Sommige dingen zitten in een apart wetje, maar het behoort allemaal tot één pakket. Het is eigenlijk wat wrang om te constateren dat wij het plan nu bespreken, terwijl wij in de afgelopen dagen in de kranten al hebben kunnen lezen dat het kabinet verwacht dat wij nog eens 5 mld, tot 10 mld, extra aan hervormingen en bezuinigingen nodig hebben. Ik roep in herinnering wat hier gewisseld is tijdens de algemene politieke beschouwingen en ook bij de algemene financiële beschouwingen, namelijk dat het nu gaat om grote hervormingen, die Nederland alleen maar verder kunnen helpen bij het duurzaam klaar zijn voor de toekomst. Wij praten dan over de arbeidsmarkt, de woningmarkt en de omslag naar een meer circulaire economie in plaats van een lineaire economie. Tevens herinner ik aan de motie-Backer, die hier is ingediend en aangenomen – de heer Weekers was daarbij – tijdens de algemene financiële beschouwingen.

Ik sluit mij graag aan bij de opmerkingen van de heren Essers en Ester over de concurrentiepositie van Nederland. Daar maak ik mij altijd zorgen over, omdat de concurrentiepositie en het vestigen van bedrijven werkgelegenheid meebrengt. Daarvoor vraag ik volop aandacht.

Ik wil een paar thema's aansnijden, om te beginnen de 30%-regeling. Het is goed dat oneigenlijk gebruik wordt aangepakt. Daar zijn wij zeer voor. Wij constateren echter ook dat de nu opgenomen grens van 150 km voor heel specifieke situaties ongewenste resultaten met zich brengt. Ik krijg signalen uit academische en topreferente ziekenhuizen die niet zonder mensen van net over grens kunnen, bijvoorbeeld specialisten. Die zullen grote problemen ondervinden bij het werven van deze mensen, terwijl wij die hard nodig hebben om de vraag naar zorg in Nederland te kunnen opvangen. Ik vraag derhalve aan de staatssecretaris of hij bereid is om voor dit soort heel specifieke beroepen nog eens te bezien of een uitzonderingsregel niet op haar plaats is.

Vervolgens een opmerking over het groen beleggen. Door de woordvoerders van de fracties van GroenLinks, PvdA, CDA en ChristenUnie is dit onderwerp uitdrukkelijk aan de orde gesteld. Bij de algemene beschouwingen heb ik gezegd dat het kabinet weinig ambitie heeft op dit terrein. Wij zitten achterin de bus en worden voorbijgestreefd door landen als Bulgarije, Griekenland en Tsjechië. Uit een onlangs gepubliceerd van het Planbureau voor de Leefomgeving blijkt dat Nederland, als alles meezit, een aandeel van 12% duurzame energie in 2020 bereikt. Als alles meezit. Als het een beetje tegenzit, komen wij niet eens aan de 9%. De groots aangekondigde groen deals brengen daarin ook geen verandering. Aanvullende financiële middelen zijn hier eigenlijk nodig, maar in plaats van aanvullende middelen te verstrekken, staat nu de heffingskorting voor groen beleggen op de tocht. De staatssecretaris heeft aangegeven dat hij in de loop van 2012 naar een oplossing wil zoeken.

Vanuit de sector – ook anderen hebben dat hier naar voren gebracht – is aangegeven dat er echt een oplossing moet komen voor 31 december 2011. Het moet duidelijk zijn of het fiscaal voordeel van 1,9% voor groene spaarproducten structureel wordt gehandhaafd. De staatssecretaris heeft het behoud van dit fiscaal voordeel verbonden aan allerlei randvoorwaarden. Aan een deel daarvan is al voldaan, maar we hebben tot op de dag van vandaag nog geen zekerheid of het fiscaal voordeel van 1,9% kan worden behouden. Ik wacht met klem op een reactie van de staatssecretaris op dit punt.

Dan de Geefwet. Ook andere collega's hebben daarover hun zorg uitgesproken. Laat ik toch nog even in herinnering roepen dat onze fractie echt heel grote moeite heeft met de enorme aanslag die op de cultuursector in Nederland plaatsvindt. Het is én bezuinigen én het btw-tarief op de podiumkunsten verhogen. Dat komt er nog eens bij. Het is onverhoeds subsidies naar beneden brengen en het btw-tarief verhogen. Het Nederlands cultureel erfgoed, maar ook de opleiding en de doorgroei naar het grotere podium, worden hiermee in de waagschaal gesteld.

Dat het kabinet op zich de culturele sector meer op eigen benen wil laten staan en wil laten werken aan meer eigen verdienvermogen, daar kunnen wij ons op zich wel vinden. Die verantwoordelijkheid moet een sector dan wel kunnen nemen. De tijd die de sector daarvoor heeft gekregen, is echt te kort. Door de bezuinigingen niet gefaseerd in te voeren, hebben orkesten, theaters, gezelschappen en andere culturele instellingen niet de tijd of de kans